

Vragen en antwoorden over de Kievit

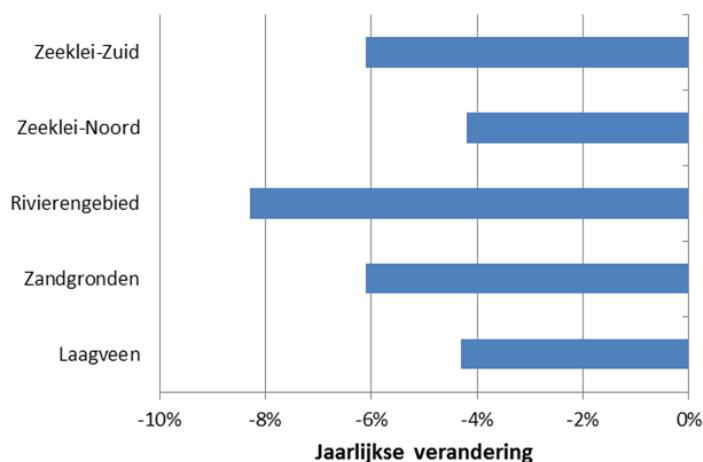
2016: Jaar van de Kievit

1. Hoe gaat het met de kievit in Nederland?

Slecht. Vanaf halverwege de jaren 90 neemt het aantal broedende kieviten in ons land in rap tempo af. Tegenwoordig zelfs met bijna 5 procent per jaar. Er moet wat gebeuren om het tij te keren. Recente tellingen voor de nieuwe Atlas van de Nederlandse vogels (2012-2015) laten zien dat de achteruitgang van de kievit in alle regio's van Nederland speelt. Zie pagina 25 van de Vogelbalans 2015 (Sovon).

2. Gaat de kievit overal even hard achteruit?

Er zijn duidelijk verschillen per fysisch-geografische regio te zien in onderstaande grafiek van Sovon over de periode 2005 – 2014. De achteruitgang in het rivierengebied is het grootst.

Figuur 1. Jaarlijkse afname van het aantal broedparen van de Kievit (2005-'14) uitgesplitst naar fysisch-geografische regio (bron: Sovon)

3. Gaat alleen de kievit achteruit?

De kievit is niet de enige soort uit het agrarisch gebied waar het slecht mee gaat. Dit geldt voor bijna alle weide- en akkervogels, maar ook andere soortgroepen zoals vlinders. Zie ook het Living Planet Report). Uitzondering zijn de graseters, zoals ganzen. De steeds grotere intensivering van de landbouw heeft vergaande gevolgen voor de soortenrijkdom in Nederland en Europa.

4. Hoe gaat het internationaal met de kievit?

De kievit gaat ook op Europese schaal achteruit: 30-49% in 27 jaar (3 kievitgeneraties). Op de meest recente Europese Rode Lijst (IUCN) is de beschermingsstatus daarom in 2015 veranderd van 'least concern' in 'near threatened'.

5. Welke factoren spelen bij de achteruitgang van de kievit?

Predatie door roofdieren zoals vossen, marterachtigen, kraaien en buizerds wordt vaak als eerste oorzaak genoemd. Uit onderzoek (Teunissen *et al.* 2005) blijkt echter dat predatie de sterke afname van weidevogels niet volledig verklaart. Het onderzoek is samengevat in de Weidevogelbalans 2013. Kanttekening bij de Weidevogelbalans is dat de resultaten gebaseerd zijn op nesten die actief beschermd worden. Nestbezoeken van beschermers werken echter ook predatie in de hand.

Landbouwkundige bewerkingen. Vroeg en grootschalig maaien, verdroging van de grond door ontwatering en veelvuldig bewerken van akkers en weilanden in de broedtijd zijn belangrijke verliesoorzaken, die ook de kans op predatie verhogen.

Jacht. De kievit mag in een zestal Europese landen nog worden bejaagd, waaronder voor Nederlandse kieviten relevante land als Frankrijk. Zeker bij een langlevende soort als de kievit kan jacht van invloed zijn op de overleving van adulte vogels en vliegvlugge jongen. Uit het [Sovon-rapport voor de provincie Friesland](#) kan worden opgemaakt dat de achteruitgang door jacht in Frankrijk mogelijk significant aan het dalen is.

Areaalvermindering. [Doordat er steeds meer bebouwing in Nederland is](#), neemt het oppervlak van geschikt broedgebied langzaam af.

6. Hoe vindt Vogelbescherming dat er met predatoren moet worden omgegaan?

Klik hier voor het [predatie-standpunt](#) van Vogelbescherming.

7. Wat is goed kievitland?

De kievit wil over een gewas heen kunnen kijken. In de broedtijd moet dat dus laag genoeg blijven. Goed kievitgrasland is vochtig, waardoor de vegetatie langzaam groeit. Ook zijn in vochtig land regenwormen goed bereikbaar. Insecten zijn in de eerste weken het hoofdvoedsel voor de kuikens. De kuikens worden niet door hun ouders gevoerd. Voor kuikens is een grote insectenrijkdom een 'must'. Kleine kuikens moeten namelijk voortdurend opwarmen onder hun ouders. Als de kuikens te lang of tevergeefs naar voedsel moeten zoeken koelen ze te veel af. Dat is slecht voor de overleving. De insectenrijkdom en de grootte van de insecten nemen af bij een hoge mestgift en een hoge maaifrequentie.

8. Wat is de sleutel voor verbetering?

Diverse analyses in de afgelopen jaren laten zien dat de kuikenoverleving, net als bij veel andere steltlopers, onvoldoende is om de sterfte te compenseren. De verbetering van de overlevingskansen voor kuikens is dus van groot belang. Helaas is deze kuikenoverleving maar moeilijk te meten, omdat kievitkuikens het nest snel na het uitkomen verlaten. Kievitgezinnen kunnen zich ook over grote afstanden verplaatsen.

9. Wat zijn effectieve beschermingsmaatregelen?

Onderzoek van bureau Altenburg & Wymenga (2013) toonde aan dat kievitgezinnen vier tot vijfmaal meer gebruikmaken van sloten met een hoog waterpeil en een flauwe oever dan van sloten met een laag waterpeil. Ook extensieve beweiding met rustig vee (geen jongvee) kan positief werken. Brabants Landschap test al enkele jaren een maatregelpakket op maisakkers dat als doel heeft de kuikenoverleving te vergroten. De effectiviteit van dit pakket wordt in het Jaar van de Kievit mede onderzocht.

10. Wat zijn de belangrijkste kievitprovincies van Nederland?

Friesland, Noord-Brabant, Overijssel, Gelderland, Groningen en Noord-Holland zijn volgens de [bijlage](#) van de Weidevogelbalans 2013 de belangrijkste provincies voor de kievit. Op de [website van Sovon](#) kun je de provinciale trends vinden.

11. Hoe staat de kievit ervoor in Friesland?

De provincie Friesland herbergt ongeveer 20% van de Nederlandse populatie. De kievit nam als broedvogel in de periode 2003-2014 met gemiddeld 2,8% per jaar af in Friesland. Van de populatie uit 1996 resteerde in 2014 nog 60% (Weidevogelmeetnet Friesland). De staat van instandhouding – een wettelijk term – is daarmee ‘ongunstig’. Meer informatie vind je in het [Sovon-rapport voor de provincie Friesland](#).

12. Wat vindt Vogelbescherming van het rapen van kievitseieren in Friesland?

Eierrapen in de huidige vorm is niet dé oorzaak van de afname van de Kievit. Maar onderzoek van o.a. Albert Beintema (1995) toonde wel aan dat vroege kievitkuikens (geboren voor 1 juni) de beste overlevingskansen hebben. Meerdere onderzoeken tonen aan dat de kwaliteit van een vervolgletsel lager is dan het eerste legsel: de eieren zijn kleiner. Uit grotere eieren komen zwaardere kuikens. Zij hebben een hogere overleving en zijn eerder in staat om hun eigen temperatuur op peil te houden, effectief eten te zoeken en predatoren te ontlopen. Los van de discussie of het huidige niveau van eierrapen wel of geen effect op de kievitpopulatie heeft, vindt Vogelbescherming dat de kievit elke steun in de rug nodig heeft, juist omdat kuikens uit het eerste legsel betere kansen hebben. Daarom heeft Vogelbescherming de provincie Friesland en de BFVW op 19-1-2016 opgeroepen samen te werken aan de ontwikkeling van een nieuwe Friese beschermingstraditie zonder eierrapen.

13. Nog meer vragen over de kievit?

Servicecentrum Vogelbescherming Nederland

info@vogelbescherming.nl

030 - 693 77 00 (Het Servicecentrum is telefonisch bereikbaar op werkdagen van 8.30 tot 17.00 uur)

www.vogelbescherming.nl/kievit

www.vogelbescherming.nl/jaarvandekievit

Sovon Vogelonderzoek Nederland

www.sovon.nl/jaarvandekievit